

Спільник І.В., доц., к.е.н.,
кафедра економічного
аналізу ТАНГ

ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Перехід України до ринкових умов господарювання та перспектива зростання масштабів зовнішньоекономічних зв'язків висунули нові вимоги до ведення бухгалтерського обліку і звітності підприємств. У нашій державі поступово реалізується Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, у рамках якої прийнято Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", затверджено новий План рахунків бухгалтерського обліку, формується та поступово запроваджується система національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також реалізується намір щодо забезпечення зв'язку реформування бухгалтерського обліку з основними тенденціями гармонізації стандартів на міжнародному рівні та внутрішнім станом економіко-правового середовища і ринкових процесів.

Внаслідок реформування в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності відбулися суттєві зміни, які зумовлюють необхідність перегляду раніше напрацьованих та створення нових адекватних методик економічного аналізу.

Зокрема, істотні зміни відбулися в основному джерелі інформації

фінансового стану – Балансі підприємства. Ці зміни торкнулися не лише форми – будови балансу, але й змісту його елементів (розділів, статей). При застосуванні або розробці методики аналізу вкрай необхідно володіти глибокими знаннями стосовно суті, змісту, та взаємозв'язку складових балансу, їх ролі в діяльності підприємства, адже від цього залежить порядок визначення необхідних для аналізу показників, їх правильне застосування для аналітичних розрахунків і співставлень та відповідна інтерпретація одержаних результатів.

Однак, при детальному аналізі нових нормативно-інструктивних матеріалів можна виявити окремі положення, які потребують подальших роз'яснень чи доопрацювань, оскільки між ними існують розходження або протиріччя. Так, при класифікації фінансових ресурсів, відображених у пасиві, за правом власності з метою подальшого аналітичного дослідження виникає питання стосовно віднесення окремих розділів (статей) до власних або позичених.

Розділ П пасиву називається "Забезпечення наступних витрат і платежів". У ньому згідно П(С)БО – 2 "Баланс", затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999р. № 87, "відображаються нараховані у звітному періоді майбутні витрати та платежі (витрати на платежі майбутніх відпусток

гарантійні зобов'язання тощо), величина яких на дату складання Балансу може бути визначена тільки шляхом попередніх (прогнозних) оцінок, а також залишки коштів цільового фінансування і цільових надходжень, які отримані з бюджету та інших джерел." Отже, як мінімум, у розділі показано неоднорідні за своїм змістом і значенням елементи. І якщо ідентифікація власне забезпечень потребує подальшого з'ясування, то щодо цільового фінансування, то його логічно трактувати як безповоротно надані підприємству джерела формування коштів.

Однак, визначенню та оцінці забезпечень присвячено пп. 13-18 у П(С)БО 11 "Зобов'язання", затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000р. №20. Тобто, цей документ трактує забезпечення як різновид зобов'язань. Зокрема, у п.13 проголошується, що вони "...можуть створюватися для відшкодування наступних (майбутніх) витрат на:

- виплату відпусток працівникам;
- додаткове пенсійне забезпечення;
- виконання гарантійних зобов'язань;
- реструктуризацію;
- виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів тощо.

У той же час, Планом рахунків бухгалтерського обліку та Інструкцією про його застосування", затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 201 облік забезпечень зобов'язань та цільового фінансування здійснюється

субсидії, асигнування з бюджету та позабюджетних фондів, цільові внески фізичних та юридичних осіб тощо.

Згідно з Методичними рекомендаціями по застосуванню регістрів: бухгалтерського обліку, затв. наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000р. № 356, "...призначених для хронологічного, систематичного або комбінованого накопичення, групування та узагальнення інформації про господарські операції", дані яких "використовується для складання фінансової звітності", для обліку власного капіталу та забезпечення зобов'язань передбачається вести спільний обліковий регістр – Журнал 7. "У журналі 7 відображаються операції про зміни у складі власного капіталу підприємства, про нарахування, одержання витрачання забезпечень майбутніх витрат і платежів і коштів цільового призначення...". Для забезпечення накопичення аналітичних даних щодо забезпечень майбутніх витрат і платежів за період з початку періоду пропонується ведення відомості 7.3..

Отже, за логікою цих нормативних документів, цілком правомірним є підхід до розгляду забезпечень майбутніх витрат та платежів, а також цільового фінансування як прирівнених до власного капіталу джерел коштів. Ця точка зору уявляється цілком справедливою, оскільки забезпечення обернуться для підприємства на зобов'язання лише в майбутніх періодах, тим більше, що за окремими їх видами ця подія може настати лише з певною мірою імовірності (наприклад, гарантійні зобов'язання), а кошти цільового фінансування (такі як гуманітарна допомога, субсидії, асигнування) переважно використовуються підприємством на розвиток поряд із власним капіталом.

Схожа ситуація з даними V розділу Балансу "Доходи майбутніх періодів". Доходи, отримані підприємством протягом поточного або попередніх звітних періодів, хоча і належать до наступних звітних періодів можуть розглядатися з

підприємстві в разі збору як прирівнені до власного капіталу кошти, адже за ними

[REDACTED]

-
-
-

[REDACTED]

[REDACTED]